Aktif Yurtta?l?k Öz-yeterlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Aktif Yurtta?l?k Öz-yeterlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16696

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Aktif Yurtta?l?k Öz-yeterlik Ölçe?i (AYÖYÖ), bireylerin aktif yurtta?l?k rollerini yerine getirme yeteneklerine olan inançlar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? 18 maddelik, üç faktörlü bir psikometrik araçt?r. Ölçek, 2017 y?l?nda Arslan, Dil, Çetin ve Yaz?c? taraf?ndan yap?lan bir geçerlik ve güvenirlik çal??mas?yla Türk kültürüne kazand?r?lm??t?r. Yap?lan analizler, ölçe?in yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu ve yap? geçerli?ini ba?ar?yla sa?lad???n? göstermi?tir.

Ölçek, kat?l?mc?lar?n siyasi konular? anlama, toplumsal olaylara kat?lma ve sorumluluk alma gibi alanlardaki öz yeterlik alg?lar?n? de?erlendirmektedir. Ölçek maddeleri, 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullan?larak yan?tlanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Aktif Yurtta?l?k, Öz-yeterlik, Siyasi Okuryazarl?k, Yurtta?l?k E?itimi, Psikometrik Özellikler, Güvenirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Hakan Arslan, Kâmil Dil, Erkan Çetin, Sibel Yaz?c?.

Amaç

Aktif Yurtta?l?k Öz-yeterlik Ölçe?i (AYÖYÖ), bireylerin sivil ve siyasi hayata etkin bir ?ekilde kat?lma yeterliklerine dair alg?lar?n? belirlemek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçe?in temel amac?, aktif yurtta?l?k davran??lar?n? sergilemede ki?isel yetkinlik inanc?n?n seviyesini ölçebilecek, geçerli ve güvenilir bir ölçme arac? sunmakt?r.

Bu çal??ma, özellikle Türk kültürü ba?lam?nda, gençlerin ve yeti?kinlerin siyasi okuryazarl?k, kat?l?m ve toplumsal sorumluluk alma gibi alanlarda kendilerini ne derece yeterli gördüklerini tespit etmeye odaklanm??t?r. Ölçek, e?itim bilimleri ve siyaset psikolojisi alanlar?nda ara?t?rmac?lara önemli bir kaynak sa?lamaktad?r.

Yap?/Kavram

AYÖYÖ, öz-yeterlik teorisi çerçevesinde, bireyin aktif yurtta?l?k rollerini ba?ar?yla yerine getirebilece?ine dair ki?isel inanc?n? ölçmektedir. Ölçek, aktif yurtta?l?k kavram?n? üç temel boyutta ele almaktad?r: Siyasi Okuryazarl?k, Kat?l?m, ve Protesto ve Sorumluluk.

Siyasi Okuryazarl?k: Bireyin siyasi olaylar?, geli?meleri ve partilerin genel dü?üncelerini anlama

ARABPSYCHOLOGY.COM

ve yorumlama yetkinli?ine olan inanc?n? kapsar.

Kat?l?m: Bireyin sivil toplum kurulu?lar?, seçimler veya gönüllü faaliyetler arac?l???yla toplumsal hayata aktif olarak kat?lma yeterli?ine dair alg?s?n? ifade eder.

Protesto ve Sorumluluk: Bireyin haks?zl?klar kar??s?nda ses ç?karma, toplumsal sorunlara çözüm arama ve sorumluluk üstlenme kapasitesine olan inanc?n? ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile test edilmi? ve 18 madde ile 3 faktörden olu?an yap?n?n geçerli oldu?u kan?tlanm??t?r. DFA sonuçlar?, modelin veriye uygunlu?unu de?erlendiren çe?itli uyum indeksleri üzerinden incelenmi?tir.

Uyum indeksleri, ilgili literatürde (Kline, 2011; ?im?ek, 2007) kabul edilen iyi uyum s?n?rlar?n? kar??lam??t?r. Elde edilen de?erler ?unlard?r: Kök Ortalama Kare Hata Yakla??m? (RMSEA) = .070 (kabul edilebilir s?n?r olan < .08 alt?ndad?r), ?yilik Uyum ?ndeksi (GFI) = .90, Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi (CFI) = .97, Normla?t?r?lm?? Uyum ?ndeksi (NFI) = .95, Göreli Uyum ?ndeksi (RFI) = .95, Düzeltilmi? ?yilik Uyum ?ndeksi (AGFI) = .87, Art?ml? Uyum ?ndeksi (IFI) = .97 ve Normsuz Uyum ?ndeksi (NNFI) = .96. Bu sonuçlar, önerilen üç faktörlü yap?n?n teorik beklentilerle ve veriyle uyumlu oldu?unu göstermi?tir.

Güvenirlik

AYÖYÖ'nün iç tutarl?l?k güvenilirli?i, Cronbach Alpha katsay?s? kullan?larak de?erlendirilmi?tir. Ölçe?in genel Cronbach Alpha güvenirlik katsay?s? .90 olarak hesaplanm??t?r. Nunnally ve Bernstein (1994) taraf?ndan belirtilen ölçütlere göre, bu de?er mükemmel kabul edilen s?n?rlar içerisinde yer almaktad?r.

Ölçe?in alt boyutlar?n?n güvenilirlikleri de yüksek bulunmu?tur. Birinci alt boyut (Siyasi Okuryazarl?k, 1-4. maddeler) için .84; ikinci alt boyut (Kat?l?m, 5-9. maddeler) için .82; ve üçüncü alt boyut (Protesto ve Sorumluluk, 10-18. maddeler) için .86 olarak tespit edilmi?tir. Bu yüksek katsay?lar, ölçe?in farkl? boyutlarda dahi tutarl? ve güvenilir ölçümler sa?lad???n? teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?n? do?rulamak amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, ölçe?in 18 madde ve 3 faktörden olu?an yap?s?n? desteklemektedir. Faktör yükleri, maddelerin ilgili olduklar? alt boyutlar? ne kadar iyi temsil etti?ini göstermektedir.

Faktör yüklerinin da??l?m? ?öyledir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Siyasi Okuryazarl?k boyutunda faktör yükleri .71 ile .80 aras?nda de?i?mektedir.

Kat?l?m boyutunda faktör yükleri .35 ile .85 aras?nda de?i?mektedir.

Protesto ve Sorumluluk boyutunda faktör yükleri .37 ile .84 aras?nda de?i?mektedir.

Modelin uyum indeksleri (χ^2, χ^2/sd, GFI, CFI, NFI, RFI, AGFI, IFI, NNFI ve RMSEA) kabul edilebilir ve iyi uyum de?erlerini sa?lam?? olup, bu da ölçe?in yap?sal modelinin güçlü oldu?unu kan?tlam??t?r.

Ölçme Arac?

Test Türü: Geli?tirme (Öz-yeterlik Ölçe?i)

Format: 18 maddeden olu?an, 5'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri ve genel yeti?kin popülasyonu.

Ya? Grubu: Genç yeti?kinler ve yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Orijinal çal??ma, aktif yurtta?l?k kavramlar?n?n anlamland?r?ld??? bir örneklem üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Kat?l?mc?lar, her bir maddeye yönelik kendi yeterlik inançlar?n? 1 (**Hiç**) ile 5 (**Tamamen**) aras?nda de?i?en bir derecelendirme ile belirtmektedirler. Yüksek puanlar, aktif yurtta?l?k rollerini yerine getirme konusunda yüksek öz yeterlik alg?s?na i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geli?tirme, Do?rulay?c? Faktör Analizi, Cronbach Alpha, Sivil Toplum Kat?l?m?, Türkiye Çal??mas?.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hakan Arslan

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresi: hkncagan@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2017 (Geçerlik ve Güvenirlik Çal??mas? Y?l?).

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar (Hakan Arslan) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ticari olmayan akademik kullan?mlarda izin ko?ullar? yazara dan???larak belirlenmelidir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: aktif-yurttaslik-oz-yeterlik-olcegi-toad.pdf (Ayr?ca bak?n?z: toad.halileksi.net)

Kaynaklar

Arslan, H., Dil, K., Çetin, E., ve Yaz?c?, S. (2017). Aktif Yurtta?l?k Öz-yeterlik Ölçe?i: Bir geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Journal of Human Sciences*, *14*(3), 2797-2809.

Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). Guilford Press.

Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). McGraw-Hill.

?im?ek, Ö. F. (2007). *Yap?sal e?itlik modellemesine giri?: Temel ilkeler ve LISREL uygulamalar?*. Ekinoks Yay?nc?l?k.

Aktif Yurtta?l?k Öz-yeterlik Ölçe?i Maddeleri

Önemli Not: A?a??daki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Bu maddeler, ölçe?in sadece bir k?sm?n? temsil etmektedir (Siyasi Okuryazarl?k alt boyutu).

Siyasette neler olup bitti?ini anlayabiliyorum.

Siyasi konular hakk?nda kendi kendime dü?ünce geli?tirebiliyorum.

Dünyada ve Türkiye'de cereyan eden olaylar? rahatl?kla yorumlayabilirim.

Siyasi partilerin genel dü?üncelerini söyleyebilirim.

(5. Madde: Kat?l?m alt boyutunun ba?lang?c?)

(10. Madde: Protesto ve Sorumluluk alt boyutunun ba?lang?c?)

Derecelendirme: 1: Hiç, 5: Tamamen

ARABPSYCHOLOGY.COM